

Nr 318.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående uppförande av
asylbyggnad för vårdanstalten för blinda med komplicerat
lyte m. m.; given Stockholms slott den 5 mars 1920.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att
dels till uppförande vid vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte
av en asylbyggnad i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten Th. Kellgren uppgjorda ritningar bevilja ett belopp av 510,000 kronor samt därav anvisa på *extra stat* för år 1921 ett reservationsanslag av 50,000 kronor;

dels ock medgiva sådan avvikelse från den år 1916 godkända planen för arbetshemmets uppförande, som av departementschefen i statsrådsprotokollet angivits.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över eckesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars
1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON,
HOLMQUIST,
OLSSON.

Departementschefen, statsrådet Olsson anförde härefter:

Uppförande
av asylbygg-
nad för vård-
anstalten för
blinda med
komplicerat
lyte.

Vid anmälan den 7 januari 1920 av anslagsbehoven under riksstatens
för år 1921 åttonde huvudtitel berörde jag, bland annat, frågan om anslag
för uppförande av en asylbyggnad för vårdanstalten för blinda med kom-
plicerat lyte. Enär ärendets beredning då ännu icke var slutförd, hem-
ställde jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att i avbidan på pro-
position i ämnet för ändamålet beräkna på extra stat för år 1921 ett
reservationsanslag av 50,000 kronor, och blev denna min hemställan av
Kungl. Maj:t bifallen. Sedan ärendets ytterligare beredning numera blivit
verkställd, anholder jag att ånyo få anmäla frågan.

På Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beslöt 1914 års senare
riksdag att för anordnande genom statens försorg av nödig anstaltsvård
för blinda med komplicerat lyte upprätta en för ändamålet erforderlig
vårdanstalt samt beviljade för uppförande av därför behövliga byggnader
med tillhörande anläggningar å ett av Lunds stad erbjudet tomtområde

ett anslag av 521,000 kronor, varav på extra stat för år 1915 anvisades ett belopp av 150,000 kronor. Därjämte bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att vid den tid, då den föreslagna statsanstalten trädde i verksamhet, för statsverkets räkning övertaga drottning Sofias stiftelses och den till denna stiftelse anknutna vårdanstaltens dåvarande tillgångar under utfästelse å statens vägnar om fullgörande av de särskilda villkor och förbehåll, som innehölles i stiftelsens reglemente eller eljest kunde vara fastade vid sagda tillgångar eller delar därav.

De byggnader, för vilkas uppförande nämnda anslag beviljades, utgjordes av 1) en huvudbyggnad, bestående av lokal för anstaltens skolavdelning, beräknad för 60 elever, 2) ett arbetshem, beräknat för 40 alumner, 3) en ekonomibyggnad, innehållande nödigt utrymme för kök, tvätt, bak och sömnad, ävensom bostäder för ekonomipersonal och nattsköterskor samt matsalar för elever, lärarpersonal, sköterskor och ekonomibetjäning, 4) en asylbyggnad, beräknad för cirka 50 personer och tillika innehållande en för anstalten i dess helhet avsedd sjukavdelning med 10 platser, 5) en mindre byggnad för anstaltens administrationslokaler och föreståndarinnans bostad, samt 6) en portvaktstuga.

Förenämnda byggnader voro avsedda att tillgodose jämväl framtida behov med undantag beträffande arbetshemmet och asylen, vilka, då framtida behov av ökat utrymme för arbetshemselever och av flera asylplatser inträdde, borde utvidgas genom till- eller nybyggnad.

Till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 14 januari 1915 anmälde emellertid vederbörande departementschef, att det på grund av rådande ekonomiska förhållanden vore avsett, att av det för år 1915 anvisade beloppet, 150,000 kronor, till uppförande av förenämnda vårdanstalt endast en mindre del, förslagsvis beräknad till 10,000 kronor, skulle under sagda år tagas i anspråk, nämligen till vissa förberedande åtgärder för byggnadsarbetets utförande. Återstående 140,000 kronor skulle reserveras för arbetets fortsatta bedrivande, när förhållandena ansåges sådant medgiva.

I proposition, till 1916 års riksdag (nr 200) föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för uppförande, med av föredragande departementschefen i det vid propositionen i utdrag fogade statsrådsprotokollet förordade avvikelser från förut framlagd plan, av byggnader för en vårdanstalt, avsedd för blinda med komplicerat lyte, utöver det för berörda ändamål redan beviljade anslaget av 521,000 kronor, bevilja ytterligare ett belopp av 47,350 kronor. Nyssnämnda avvikelser inneburo, bland annat, att asylbyggnaden skulle tills vidare uteslutas ur byggnadsplanen och att den flygel av huvudbyggnaden, vari arbetshemmet skulle inrymmas, skulle utbyggas till samma

storlek som den andra flygeln för att bereda plats för 35—40 av de 65 elever, för vilka asylbyggnaden avsetts.

I skrivelse den 15 juni 1916 angående regleringen av utgifterna under riksstatsens åttonde huvudtitel, punkten 182, anförde riksdagen, jämte det riksdagen meddelade sitt beslut i ärendet, att riksdagen, som icke velat motsätta sig ovanberörda förändringar i den ursprungliga byggnadsplanen eller den av Kungl. Maj:t äskade anslagsökningen, emellertid ansett sig böra uttala sin förväntan, att för ernående så vitt möjligt av en minskning i kostnadssumman ytterligare inskränkningar måtte kunna vidtagas, utan att därigenom de fördelar, som med anstaltens upprättande avsetts, komme att äventyras.

Vidare må erinras, *dels* hurusom på Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning 1919 års lagtima riksdag, utöver förut beviljade medel å 568,350 kronor, till ifrågavarande byggnadsföretag ytterligare anvisat 301,650 kronor, *dels ock* hurusom Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag föreslagit, för samma ändamål, utöver redan beviljade anslag å tillhopa 870,000 kronor, ytterligare ett belopp av 813,000 kronor.

Nu har styrelsen för drottning Sofias stiftelse hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bevilja erforderliga medel för uppförande omedelbart och i sammanhang med anstaltens övriga avdelningar av den år 1914 beslutade asylbyggnaden med sådan ändring av de för nämnda byggnad då fastställda ritningarna, att norra flygeln utvidgas för beredande av ytterligare ett 10-tal platser,

dels ock besluta sådan ändring i det av 1916 års riksdag fattade beslutet angående tillbyggnaden av arbetshemmet, att densamma inredes i enlighet med det ursprungliga förslaget till att bereda plats för ytterligare ett 20-tal arbetshemselever.

Till stöd för sin anhållan anför styrelsen följande:

Den inskränkning i byggnadsplanen, vilken år 1916 beslöts såsom en yttersta nödfallsåtgärd, kan enligt styrelsens förmenande nu icke vidtagas utan att de fördelar, som med anstaltens uppförande avsetts, i allt för hög grad äventyras. Under de år, som förflutit, sedan byggnadsfrågan första gången behandlades av riksdagen, har elevantalet betydligt vuxit, och det ser ut, som om man för framtiden måste räkna med en ökning av 15 å 20 barn per år. Trots det att dödligheten under de senare krigsåren även vid denna anstalt varit abnormt stor, i det att från och med 1916 års början intill nu icke mindre än 70 barn avlidit — medan den i regel förut uppgick till 2 å 3 fall om året — är elevantalet nu uppe i 152. Det vid anstaltens första upprättande beräknade utrymmet av 40 platser i arbetshemmet är därför redan nu otillräckligt, och den i 1916 års program beslutade utbyggnaden av detsamma, som skulle bereda plats för 35—40 av de elever, för vilka asylbyggnaden avsetts, kommer att inom kort tid helt tagas i anspråk för arbetshemmets eget behov. De platser, som inom denna

tillbyggnad avsetts för sådana elever, som tidvis vore i arbete men tidtals vore oroliga eller periodiskt sinnessjuka, ävensom för sjukavdelningen, komme sålunda icke att kunna användas för nämnda ändamål. Styrelsen vill i detta sammanhang påpeka, att, enligt vad det redan visat sig, den flygel inom den planerade asylbyggnaden, som avsetts för oroliga och periodiskt sinnessjuka elever, måste utvidgas till att kunna mottaga ett väsentligt större antal än som ursprungligen beräknats, vilken utvidgning lätt nog låter sig göra genom förlängning av samma flygel.

I samma mån anstalten växer, skulle olägenheterna av asylens fortfarande förläggning till Vänersborg allt mera framträda. Asylen står nämligen i ett organiskt samband till anstaltens övriga avdelningar, och det råder en ständig växelverkan dem emellan. Det är ofta synnerligen svårt att genast avgöra, vilken avdelning en nykommen elev bör tillhöra. Somliga barn komma så fullkomligt ouppfostrade från sina hem, att de behöva vistas någon tid i asylen för att där förberedas för skolarbetet. Andra ha blivit så försummade och vanvårdade, att de till en början förefalla oemottagliga för all undervisning, men ha efter en tid visat sig äga goda utvecklingsmöjligheter. Sådana barn måste ofta upprepade gånger prövas i skolan, innan de kunna definitivt intagas där. Egentliga skolbarn kunna under utvecklingsåren behöva vistas i asylen någon kortare tid för att där få tillfälle till vila från skolarbetet. Och även arbetshemselever behöva ibland för någon tid remitteras till asylen. Men hur skulle alla dessa omflyttningar kunna äga rum, om en avdelning av anstalten skulle ligga kvar i Vänersborg? Med det för varje år växande elevantalet skulle svårigheterna att tillgodose det individuella behovet hos dessa blinda med så många komplikationer av lyten bli allt större. Icke nog härmed utan under nuvarande dyra kommunikationsförhållanden skulle en sådan utväxling förorsaka dryga kostnader.

En annan synpunkt, som styrelsen också vill framhålla, är den, att det icke skulle bli något verkligt lugn inom anstalten, om uppförandet av asylbyggnaden skulle fortgå efter det att inflyttningen i de nya byggnaderna ägt rum. Hela planeringsarbetet av tomten skulle ock därigenom hindras, och en stor del av densamma behöva avstängas för de blinda.

Av det anförda torde med tydlighet framgå, att asylbyggnaden bör komma till utförande så snart, att den kan vara färdig samtidigt med de övriga byggnaderna.

Efter det ärendet remitterats till skolöverstyrelsen, har överstyrelsen inhämtat yttrande från inspektören för blindundervisningen, vilken tillstyrkt framställningen efter att hava lämnat en redogörelse för antalet blinda och blinda med komplicerat lyte i skolåldern under de senaste 5 åren samt framhållit behövligheten av asylvård för de elever, som på grund av sin ålder eller psykiska eller fysiska defekter icke böra kvarstanna i skolavdelningen vid anstalten.

Vidare har överstyrelsen inhämtat yttrande i ärendet av överinspektören för sinnessjukvården A. Petré, vilken efter förrättad inspektion av den nuvarande anstalten för blinda sinnesslöa och dövstumma blinda i Vänersborg anför i skrivelse till överstyrelsen i huvudsak följande:

I den nu föreliggande framställningen från styrelsen för drottning Sofias stiftelse hemställes om vidtagande av åtgärd för denna asylbyggnads uppförande omedelbart i sammanhang med anstaltens övriga avdelningar, då det skulle medföra

stora olägenheter att hava anstalten splittrad å två från varandra vitt skilda platser. Vad härom blivit anfört kan jag för min del till fullo vitsorda, och må härvid även framhållas, att det vid 1914 års senare riksdag fattade beslutet om statsverkets övertagande av drottning Sofias stiftelses tillgångar, då statsanstalten för blinda med komplicerande lyte träder i verksambet, torde böra modifieras, därest asylens därefter skulle behöva ännu någon tid stanna kvar i Vänersborg, då denna väl i så fall lämpligen alltjämt omhändertogs av drottning Sofias stiftelse, tills asylbyggnad blivit uppförd vid statsanstalten. Det vore därför högeligen önskvärt, att anslag vid nästa riksdag — förutom till fullbordandet av de byggnader (skolavdelningen och arbetshemmet), till vilkas grund och stomme årets lagtima riksdag anslagit medel — beviljades även till den ena av de två asylbyggnader, som ingå i den uppgjorda planen för statsanstalten för blinda med komplicerande lyte, på det att denna asylbyggnad såvitt möjligt måtte bli färdig samtidigt med skolavdelningen och arbetshemmet eller i varje fall kortast möjliga tid efter dessas öppnande.

I framställningen hemställles vidare om sådan ändring uti de för asylbyggnaden fastställda ritningarna, att norra flygeln utvidgas för beredande av ytterligare ett tiotal platser. Enligt nämnda ritningar rymmer denna flygel, som är avsedd för oroliga och sinnessjuka, endast 10 platser, fördelade på två avdelningar. Sedan hösten 1917 äro de sinnessjuka och sådana, som tidvis äro mer eller mindre oroliga, inrymda uti en särskild för dem apterad avdelning, som är anordnad uti våningen en trappa upp inom den mindre av de två, dövstumskolan i Vänersborg tillhörande byggnader (dess så kallade C-skola), vilka sedan nämnda tid äro för arbetshemmets räkning av drottning Sofias stiftelse förhyrda. Å denna sinnessjukavdelning, som rymmer högst 17 platser, vårdades vid mitt besök å anstalten den 25 oktober 1919 ett antal av 15 blinda sinnesslöa och dövstamma blinda tillsammansantagna, därav 9 manliga och 6 kvinnliga. Erfarenheten har sålunda visat, att en sinnessjukavdelning med allenast 10 platser är alldeles för liten och att det är väl motiverat att uti en ny asylbyggnad, till vilken denna avdelning lämpligast förlägges, giva den en sådan storlek, att den rymmer minst 20 platser. En ny ritning till asylbyggnad med en avdelning för sinnessjuka och oroliga, som rymmer ända till 23 platser, har blivit uppgjord av arkitekten Th. Kellgren. Denna ritning — enligt vilken samtliga åt flygelns norra sida förlagda rum äro avsedda allenast till sovrum (med plats för 2 å 3 i vardera), medan enkelrummen, som kunna för någon mera orolig komma att användas även på dagen, samtliga ligga mot söder — har av mig granskats utan annan anmärkning än den, att det så kallade téköket, som väl är avsett att vara disk- och matfördelningsrum, bör ligga närmast förstugan och således byta plats med slaskrummet och invid detta belägna w. c., varigenom även vinnes den fördelen, att det kan bli ingång till ett w. c. från vardera dagrumskorridoren.

Slutligen hemställles uti förevarande framställning om sådan ändring i det av 1916 års riksdag fattade beslutet angående tillbyggnaden av arbetshemmet, att den samma inredes i enlighet med det ursprungliga förslaget till att bereda plats för ytterligare ett 20-tal arbets elever. Enligt den ursprungliga planen skulle den arbetshemmet inrymmande byggnaden till en början icke göras större än att den hade plats för 40 elever för att emellertid sedermera, när behov därav föreläge, utbyggas till samma storlek som skolhusbyggnaden, så att plats erhöles för sammanlagt 60 arbetshemselever, och om så bleve behövt ytterligare tillbyggas (med flygel åt motsatta hållet) för ännu 20 sådana elever. Enligt 1916 års riksdags beslut skulle däremot den första av dessa tillbyggnader äga rum redan från början och provisoriskt inredas till avdelning

för sinnessjuka och oroliga, till dess anstalten även erhållit asylbyggnad. Sedan detta beslut fattades, har emellertid antalet arbetshemselever avsevärt ökat, så att de, bland de blinda sinnesslöa och dövstumma blinda tillsammantagna, numera uppgå till bortåt ett 60-tal eller ungefär samma antal, som anstaltens skolelever utgöra.¹⁾ Må vara, att ett cirka 10-tal av arbetseleverna såsom sinnessjuka eller tidvis oroliga äro intagna i sinnessjukavdelningen (vilka där under sina lugna perioder beredas arbet-), är det dock uppenbart, att ett arbetshem med allenast 40 platser numera är för litet, och att det är behöfligt att detta redan från början erhåller plats för ett 60-tal elever. Skulle det icke bliva möjligt att få asylbyggnaden färdig lika fort som skolavdelningen och arbetshemmet, måste därför den nödfallsåtgärden anlitas att, förutom den egentliga asylavdelningen, även sinnessjukavdelningen, tills asylbyggnaden blivit uppförd, stannar kvar vid anstalten i Vänersborg och inrymmes i dess nuvarande skolbyggnad, en nödfallsåtgärd, som emellertid så vitt möjligt bör undvikas, även om den endast avsåge en kortare tid.

På grund av vad här blivit anført får jag sålunda tillstyrka

1) att den för arbetshem avsedda byggnaden uppföres till den omfattning, som beslöts av 1916 års riksdag, men att den, i olikhet med det därvid fattade beslutet, i sin helhet inredes för arbetshemselever, så att ett 60-tal platser redan från början erhållas för sådana;

2) att den nya ritningen till asylbyggnad med ökat utrymme för sinnessjuka och oroliga godkännes (med ovannämnda mindre ändring); samt

3) att anslag för uppförande av denna asylbyggnad begäres redan vid nästkommande riksdag.

Till slut kan jag icke underlåta att framhålla önskvärdheten av att den nya anstaltens uppförande så mycket som möjligt forceras, då med det stigande antalet elever svårigheterna och olägenheterna vid anstaltens skötsel med de nuvarande lokalerna bli allt större. Även är det av största vikt att statsverket blir i tillfälle att helt övertaga drottning Sofias stiftelse, innan fru Nordin, som redan är berättigad till pension, uppnått den ålder, att hon icke längre har krafter att bära den börda, som under nuvarande förhållanden påvila anstaltens föreståndarinna.

För egen del uttalar sig överstyrelsen på följande sätt:

Överstyrelsen framhåller, att den träbyggnad, som för närvarande förhyres för asylens räkning, måste betecknas såsom i högsta grad oändamålsenlig och, då den är kall och dragig samt i alla hänseenden illa underhållen, därjämte hälsovådlig, att begagnandet av en asylbyggnad i Vänersborg belägen på långt avstånd från en huvudanstalt i Lund i hög grad försvårar tillgodoseendet av de behov av anstaltsvård, som med asylen avses, samt att inrymmandet i arbetshemmet av en avdelning för vård av sinnessjuka och oroliga, som egentligen är avsedd att inrymmas i asylen, lägger beslag på ett utrymme, som numera är behöfligt för arbetshemmet, att antalet skyddslingar i anstalten, som år 1912 uppgick till 99 och år 1918 till 145, för närvarande utgör 152, därav 22 blinda dövstumma och 130 blinda sinnesslöa, och detta i trots därav att dödligheten under de senaste krisåren även vid denna anstalt varit abnormt stor, vadan man för framtiden torde böra räkna med en ökning av 15—20 barn för år, samt att den betydelsefulla uppgiften för anstalten att omhändertaga de mest vanlottade

1) Anmärkas må, att i den uti framställningen anförda siffran 152 ingå även asylisterna.

och hjälplösa av alla samhällets ledamöter, i hög grad försvåras, ja äventyras, om icke asylbyggnad snarast möjligt kommer till stånd och i sammanhang därmed arbetshemmets utbyggnad får användas för detta hems egen räkning.

Överstyrelsen framhåller även önskvärdheten därav, att den nuvarande föreståndarinnans sakkunskap och organisationsförmåga, varutinnan hon på detta område icke inom vårt land för närvarande torde äga någon like, finge komma till användning vid anstaltens inflyttning i nya byggnader, innan hon, som år 1917 uppnått pensionsåldern, nödgas lämna sin befattning.

De ritningar, som arkitekten Th. Kellgren i september 1919 upprättat, upptagande de förändringar i planen för asylbyggnaden, som föranledas av behovet av ökat utrymme för sinnessjuka och oroliga, hava av överstyrelsen granskats och för överstyrelsens del godkänts med den förändring rörande tékökets läge, som överinspektören för sinnessjukvården föreslagit.

Då vikten och nödvändigheten av asylbyggnadens uppförande samtidigt med övriga byggnader torde framgå av vad i det föregående anförts, synes det nödvändigt, att de för ändamålet behövliga medlen anvisas dels på tilläggsstat för år 1920, dels på extra stat för år 1921.

Beträffande det erforderliga anslagsbeloppets storlek kan överstyrelsen givetvis icke uttala någon bestämd mening men förmodar, att, då kostnaden för själva byggnaden utan värme-, vatten- och avloppsledningar samt elektrisk ledningsanläggning år 1914 beräknades till 81,000 kronor, kostnaden nu måste beräknas till åtminstone det tredubbla beloppet.

Efter härå erhållen remiss har vidare byggnadsstyrelsen yttrat sig i ärendet och därvid anfört följande:

Med anledning av Kungl. Maj:ts brev den 19 juni 1919 har byggnadsstyrelsen avslutat entreprenadkontrakt om uppförande av anstaltens huvudbyggnad, kontorsbyggnad och portvaktstuga, varefter arbetet med grunderna påbörjats. Arbetet med dessa pågå för närvarande.

Utöver de av stiftelsens styrelse anförda behjärtansvärda omständigheter såsom skäl för att jämväl igångsätta uppförandet av ifragavarande asylbyggnad får byggnadsstyrelsen framhålla, att det ur ekonomisk och teknisk synpunkt, enligt byggnadsstyrelsens åsikt, vore synnerligen lämpligt, att arbetet med asylbyggnadens uppförande finge påbörjas så tidigt, att det kunde bedrivas samtidigt med arbetet å de redan beslutade och under uppförande varande byggnaderna.

Av arkitekten Th. Kellgren föreligga så fullständiga skissritningar, att en approximativ kostnadsberäkning, grundad på kubikberäkning, kunnat utföras. Till utgångspunkt för beräkningen av enhetspriset har därvid lagts kostnaderna för de under utförande varande byggnaderna. Denna kostnadsberäkning slutar å en summa av 510,000 kronor, varav, för den händelse arbetet skall omedelbart påbörjas, erfordras ett belopp av 200,000 kronor för år 1920 och återstoden eller 310,000 kronor under år 1921.

För att kunna hinna utarbета fullständiga entreprenadhandlingar och träffa uppgörelsen med entreprenör i så god tid, att arbetena med den nya byggnaden kunna bedrivas så att denna färdigställes samtidigt med de andra, erfordras emellertid, att beslut i frågan fattas snarast möjligt.

Beträffande den begärda ändringen i arbetshemmets tillbyggnad, föranleder den-

samma ingen ändring av byggnadskostnaden, varför byggnadsstyrelsen intet har att erinra mot densamma.

Den av byggnadsstyrelsen åberopade kostnadsberäkningen är av följande lydelse:

Till kungl. byggnadsstyrelsen.

Härhos överlämnas ett preliminärt kostnadsförslag till större asylbyggnad för drottning Sofias stiftelse i Lund enligt av fru E. Anrep-Nordin uttalade önskemål och anslutande sig till styrelsens för nämnda anstalt skrivelse i frågan till Konungen av den 22 september 1919. (Ritningen daterad den 26 september 1919).

Kostnaderna för en sålunda utvidgad asyl torde belöpa sig på:	
för 4,750 kbm byggnadsmassa, beräknad från markytan till överkant	
av vindsvåningens hjälklag, jämte inredd vind (inberäknat kostna-	
derna för byggnadsarbetet, värme-, vatten-, avlopps- och belys-	
ningsledningar å 85 kronor)	kronor 403,750:—
för alla yttre ledningar (enligt uppgift av ingenjören H. Theorell)	» 19,700:—
Lekskjul och promenadgårdar	» 12,000:—
Planering, gångar och dylikt	» 10,000:—
Arvoden, oförutsedda utgifter m. m.	» 64,550:—

Summa kronor 510,000:—

Den i ovan nämnda skrivelser sista del gjorda framställningen att redan nu få inreda tillbyggnaden av arbetshemmet till plats för arbetshemselever i stället för, enligt nuvarande kungl. beslut, till asyl- och sjukavdelning förorsakar ingen ökning av byggnadskostnaderna.

Med den kännedom jag har om stiftelsen och dess funktion får jag vördsammast tillstyrka asylbyggnadens uppförande så att den, om möjligt, kan tagas i bruk på samma gång som övriga byggnader.

Stockholm den 15 december 1919.

Theodor Kellgren.

Då fråga förelåg år 1916 om asylbyggnadens uteslutande ur byggnadsplanen betonade dåvarande departementschefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet den 7 april 1916, att den tills vidare uteslutna asylbyggnaden senare måste komma till stånd. Den ifrågasatta reduktionen av byggnadsplanen, framhöll departementschefen, innebar sålunda icke, att denna byggnad icke skulle komma till utförande utan allenast, att med byggnadens uppförande skulle tills vidare anstå. Det var en av de då inträdda stegrade byggnadskostnaderna betingad nödfallsåtgärd, som vidtogs. Av vad anstaltens styrelse i sin nu gjorda framställning anfört framgår emellertid, att högst väsentliga olägenheter med avseende på elevernas skötsel skulle uppstå, för den händelse asylens fortfarande skulle vara förlagd till Vänersborg, under någon mera avsevärd tid, efter det de nya byggnaderna i Lund tagits i bruk för skolavdelningen och arbetshemmet. Asylens verksamhet är nämligen på det intimaste knuten vid anstaltens verksamhet i övrigt. För att

Departementschefen.

den sistnämnda skall obehindrat och utan störande avbrott fortgå, kräves nämligen, att elever när som helst skola kunna överflyttas från skolavdelningen eller arbetshemmet till asylen och tvärtom. Givetvis bliva dessa överflyttningar förenade med stora svårigheter, om respektive avdelningar av anstalten skola vara förlagda till så vitt skilda orter som Lund och Vänersborg. Förutom därav förorsakade talrika kostbara resor mellan berörda orter, varvid eleven tydligen alltid måste vara åtföljd av en vårdare, kunde det i vissa fall bliva rent av omöjligt att i det rätta ögonblicket få överflyttningen verkställd. Med hänsyn härtill skulle det bliva nödvändigt, särskilt i händelse en dylik anordning skulle behöva bestå under någon avsevärd tid framåt, att i den nya byggnaden i Lund inreda vissa lokaler för en mindre asylavdelning. Ett dylikt uppskjutande med asylbyggnadens uppförande skulle medföra avsevärda olägenheter även med avseende å det utav riksdagen fattade beslutet om statsverkets övertagande av stiftelsens tillgångar, då statsanstalten för blindas med komplicerat lyte träder i verksamhet.

Mot de föreslagna ändringarna i de för asylbyggnaden fastställda ritningarna har jag intet att erinra. Den av överinspektören för sinnessjukvården därvid gjorda anmärkningen synes mig jämväl böra komma till beaktande vid ritningarnas slutliga fastställande.

Beträffande den föreslagna ändringen i det av 1916 års riksdag fattade beslutet angående tillbyggnaden av arbetshemmet innebär densamma en återgång till det ursprungliga förslaget att bereda plats för ytterligare ett 20-tal elever i arbetshemmet. Med hänsyn till det ökade antalet arbetshemselever synes en dylik anordning av omständigheterna påkallad. Någon ändring i byggnadskostnaden skulle detta icke föranleda. Skulle emellertid något beslut om uppförande av asylbyggnaden i samband med övriga byggnader för anstalten icke nu komma att fattas, torde det, såsom redan antytts, bliva nödvändigt, därest ej vore fråga om allenast ett mycket kortvarigt provisorium, att i enlighet med den av 1916 års riksdag godkända planen inreda den beslutade tillbyggnaden till arbetshemmet såsom sjukavdelning och en mindre asylavdelning. När lokalerna sedan efter asylbyggnadens uppförande finge tagas i bruk för arbetshemmet, torde den då i tillbyggnaden befintliga inredningen enligt mig lämnad upplysning behöva göras om för att passa för arbetshemmet. Ett sådant arrangemang skulle följaktligen medföra ökade kostnader för byggnadsarbetena.

Asylbyggnaden skulle enligt byggnadsstyrelsens beräkningar betinga en kostnad av 510,000 kronor. Jag är naturligen ense med myndigheterna om önskvärdheten av att denna byggnad påbörjades och fullbordades i samband med anstaltens övriga byggnader. Härvid måste emellertid de

ekonomiska synpunkterna tillmätas en avgörande betydelse. Vittomfattande och nödvändiga byggnadsföretag äro för närvarande vilande på ecklesiastikdepartementets föredragning, och i betraktande av nu rådande konjunkturer på byggnadsmarknaden är man nödsakad att framgå med stor varsamhet. Även med aktgivande på denna synpunkt finner jag emellertid asylbyggnadens uppförande i så nära samband, som förhållandena medgiva, med de övriga redan igångsatta arbetena vara av en sådan betydelse, att jag anser mig böra tillstyrka, att förslag i ämnet förelägges riksdagen och därvid åskas, att till byggnadsarbetenas påbörjande må på extra stat för år 1921 anvisas ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Jag hemställer alltså, det Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen att

dels till uppförande vid vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte av en asylbyggnad i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten Th. Kellgren uppgjorda ritningar bevilja ett belopp av 510,000 kronor samt därav anvisa på *extra stat* för år 1921 ett reservationsanslag av 50,000 kronor;

dels ock medgiva sådan avvikelse från den år 1916 godkända planen för arbetshemmets uppförande, som av mig ovan angivits.

Vad föredragande departementschefen sålunda tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen, på hemställan av statsrådets övriga ledamöter, gilla; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gösta Neuendorff.
